

**แนวทางการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ด้วยรูปแบบทางศิลปะการแสดง
กรณีศึกษา : เทศกาลงานไหว้ครูมวยไทยโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Activity Arrangement Approach to Enhance Cultural Tourism
with the Style of Performing Arts
Case Study: World Muay Thai Master Worship, Phra Nakhon Si
Ayutthaya Province**

ตรีธวัฒน์ มีสมศักดิ์

สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Email : Treethawatcmru@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เขียนเพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยรูปแบบทางศิลปะการแสดง โดยการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยหรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ามวยไทย ใช้วิธีศึกษาข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบกับสื่อดิจิทัล

โดยรูปแบบการดำเนินกิจกรรม จัดโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างกระแสให้เกิดการรับรู้ถึงความเป็นประเทศไทยภายใต้แนวคิด Amazing Thailand โดยมี Festivities เป็นหนึ่งในแนวคิด โดยกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีชื่อว่า “เทศกาลไหว้ครูมวยไทยโลก” เน้นรูปแบบการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นำเสนอโดยใช้ด้านศิลปะการแสดง ควบคู่ไปกับการนำเสนอความเป็นตัวตนของคนไทย วิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์ ได้ดำเนินการร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสมาคมสถาบันศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย จัดต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 15 ในปีพ.ศ.2562 กำหนดจัดระหว่างวันที่ 17 มีนาคม ของทุกปีโดยถือเป็นวันมวยไทย และมีนักท่องเที่ยวต่างชาติร่วมงาน จำนวน 57 ประเทศทั่วโลก โดยผู้เข้าร่วมสามารถ เพื่อให้ต่างชาติและชาวไทยได้ร่วมทำกิจกรรมด้วยตนเองทั้งนี้ “เทศกาลไหว้ครูมวยไทยโลก” ยังได้รับรางวัล Gold Award 2011 ในการประกวดรางวัล PATA Gold Award 2011 ของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia travel Association – PATA) ประเภทวัฒนธรรม ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน อีกด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, ศิลปะการต่อสู้แบบไทย, ศิลปะการแสดง, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, ไหว้ครูมวยไทยโลก

Abstract

This academic article was written to study the style of cultural tourism promotion activity in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province through a Thai martial art activity that has been generally recognized, i.e., Thai boxing. The data was studied by using structural interview and digital media.

The activity was held in the form of a tourism promotion activity by the Tourism Authority of Thailand in order to build reorganization on Thailand under the concept of Amazing Thailand with

Festivities as one activity of the concept. The style of tourism activity was called “World Wai Kru Muay Thai Ceremony” focusing on holding a tourism activity along with the style of performing arts presenting Thai identity and a unique way of life of Thai people. This activity was under the cooperation with Phra Nakhon Si Ayutthaya Province and Association of Thai Martial Art and it has been held for 15 consecutive years (in 2019). The activity was held on the 17th of March every year which is considered as a Thai Boxing Day. This activity was joined by many foreign tourists from 57 countries. “World Wai Kru Muay Thai Ceremony” also won Gold Award in 2011 in the cultural field of PATA Gold Award 2011 held by the Pacific Asia Travel Association (PATA) at the People’s Republic of China.

Keywords: culture, Thai martial art, performing arts, tourism promotion activity, World Wai Kru Muay Thai Ceremony

วันที่รับบทความ : 02 มกราคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 18 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 10 เมษายน 2563

1. บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสนใจทางด้านประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรม สามารถแบ่งเป็นได้ 2 กลุ่มหลักดังที่ กำจร สุนพงษ์ศรี [1] ได้กล่าวไว้คือ วัฒนธรรมเชิงรูปธรรมได้แก่ ศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรมเชิงนามธรรมได้แก่ การละเล่นพิธีกรรม ค่านิยมรวมถึงประเพณี จารีต ต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีวัฒนธรรมทั้ง 2 กลุ่มปรากฏอย่างชัดเจนสมบูรณ์ และอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกหรือที่เรียกว่ายูเนสโก จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 จดทะเบียนภายใต้ชื่อ “นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองโบราณ” โดยกรมศิลปากรกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานของพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีบริเวณครอบคลุมเกาะเมือง และพื้นที่รอบนอกเกาะเมืองทุกด้าน ที่ปรากฏหลักฐานด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 102 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2519 พื้นที่ จำนวน 1,810 ไร่ และในปี 2540 และประกาศเพิ่มรวมพื้นที่โบราณสถานประมาณจำนวน 3,000 ไร่ โดยวัดที่อยู่ในพื้นที่มรดกโลก มีวัดที่สำคัญรวม 7 วัดที่อยู่ในพื้นที่มรดกโลกรวมถึง “วัดมหาธาตุ” สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ปรากฏภาพตามสื่อดิจิทัลต่าง ๆ คือภาพเศียรพระ ในรากต้นไม้ ถือเป็นภาพที่สะท้อนถึงเหตุการณ์ในอดีตการ

ผสมผสานหลากหลายเรื่องราวทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองในสมัยอยุธยาผ่านช่วงเวลาได้เป็นอย่างดี

การท่องเที่ยวในประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายหลายรูปแบบ หลากหลายจุดมุ่งหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนา คือหนึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับ โดยรูปแบบการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้ในด้านของวัฒนธรรม รวมถึงศิลปะการแสดงดนตรีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นร่วมอยู่ด้วยดังที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา [2] กล่าวไว้คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงถือเป็นอีกหนึ่งศูนย์รวมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งทางด้าน โบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนด้วยความพร้อมในทุกด้าน จึงถือเป็นจังหวัดที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ตลอดจนเส้นทางการเดินทางไม่ไกลจาก กรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางโดยการ ไทโรคมนาคมรถยนต์ส่วนบุคคล เส้นทางเดินทางทางถนน ทางหลวงในการเดินทางหลัก อีกทั้งการเดินทางหนึ่งรูปแบบที่น่าสนใจคือการ ไทโรคมนาคมทางน้ำโดยใช้เรือ เพราะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโครงสร้างทางภูมิศาสตร์ที่มีแม่น้ำมารวมกันถึง สามสาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ถือเป็นทางเลือกที่มีความหลากหลายและเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ การ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือเป็น รูปแบบกิจกรรมสำคัญที่สามารถกระตุ้น เชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาเที่ยว โดยรูปแบบกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมากกว่า 57 ประเทศทั่วโลกคือกิจกรรมเทศกาลไหว้ครุมวยไทยโลกรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของไทยในด้านศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า“มวยไทย”เป็นรูปแบบหลักในการจัดและขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมร่วมเพื่อสร้างสุนรียะของผู้ร่วมกิจกรรมอีกด้วย ดังที่ ญฐันท์ ศิริเจริญ [3] ได้กล่าวไว้

จากมูลเหตุที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีความน่าสนใจในเรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานครอบคลุมในทุกด้าน สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ให้ชาวไทยและต่างประเทศได้ โดยสามารถผนวกกับการนำเสนอแบบศาสตร์ด้านศิลปะการแสดงต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือ จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนโดยใช้ วัฒนธรรม เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ในด้านวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทยระยะ 20 ปี ระหว่าง พ.ศ.2559 - พ.ศ. 2579 มีความสอดคล้องกับคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ [4] ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

2.วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ด้วยรูปแบบทางศิลปะการแสดง ในงานเทศกาลงานไหว้ครุมวยไทยโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การดำเนินการศึกษา

ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล ประกอบการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์โดยแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีการกำหนดประเด็นคำถามใน

การเก็บข้อมูลได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบการจัดกิจกรรมไหว้ครุมวยไทยโลก

โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และประเด็นคำถามรวมกับการสนทนาระหว่างสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รายละเอียดสมบูรณ์ครบถ้วน

4. บริบทการท่องเที่ยวไทย

ประเทศไทย เป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกให้ความสนใจ ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีการการเดินทางที่สะดวก รวมถึงอาหารที่มีรสชาติดีเป็นที่ยอมรับ ระดับสากล นับได้ว่าธุรกิจหลากหลายรูปแบบมีการพัฒนาและเติบโตจากการท่องเที่ยวอย่างมากและรวดเร็ว ถือได้ว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลัก เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริม สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทย แม้ว่าจะมีการตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น มีความพร้อม บนอัตลักษณ์พื้นฐานของชุมชน แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ชัดแจ้งกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 มุ่งเน้นในการลดความเหลื่อมล้ำ สังคมมีความเป็นธรรม ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ที่มีการกำหนดเป้าหมายว่า “ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index : TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30” ของด้านการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนและเป็นส่วนผสมที่ลงตัว ลดความเหลื่อมล้ำ ในเรื่องการท่องเที่ยวและยังสามารถ ส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน หรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5. การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยในปีงบประมาณ 2562 โดยกำหนดนับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562 ตามระเบียบของราชการ หน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้กำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือที่เรียกว่าปฏิทินการท่องเที่ยวรวม 17 กิจกรรมโดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการจัดต่อเนื่อง และกิจกรรมตามวาระเทศกาลและประเพณี โดยสามารถแบ่งรายละเอียดได้เป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 กิจกรรมตามเทศกาลวันสำคัญ ตามประกาศของปฏิทินของไทยใน 12 เดือน เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลขึ้นปีใหม่ หรือเทศกาลวันสงกรานต์

กลุ่มที่ 2 วันสำคัญต่าง ๆ ของจังหวัดรวมถึงทางศาสนาและประเพณีพื้นบ้าน โดยกำหนดจัดกิจกรรมตาม

ความสำคัญโดยยึดจากเหตุการณ์ในอดีตหรือการประกาศตามระเบียบราชการถึงประเพณีความสำคัญเทศกาลนั้น ๆ และประเพณีที่มีทำเนียมยึดปฏิบัติที่ทำต่อเนื่องมาตลอดประจำปี เช่น งานยอย ยศ ยิ่งฟ้าอยุธยาจรดไกล วันมวยไทยนายขนมต้ม ประเพณีไหว้แม่ย่านางเรือโดยกลุ่มที่ 2 นี้บางกิจกรรมจะมีความสัมพันธ์กับช่วงเทศกาล

กลุ่มที่ 3 ตามวาระพิเศษอื่น ๆ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น โดยนอกเหนือจากวันสำคัญหรือเทศกาลแล้วยังมี กิจกรรมพิเศษที่จัดขึ้นโดยเฉพาะ เช่น การแข่งขันอยุธยาอารอน การแข่งขันวิ่งผลัด เชื่อมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น Ayutthaya Kizuna Ekiden 2018 เป็นต้น

และจากที่กล่าวมาในช่วงต้นทั้ง 3 กลุ่มในการจัดกิจกรรม ในรูปแบบปฏิทินท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้เป็นช่วงเวลา ใน 1 ปีงบประมาณ ตามตารางที่แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ ปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปีงบประมาณ 2562

ที่	ชื่อกิจกรรม	ช่วงเวลาจัด	สถานที่จัดงาน
1	ลอยกระทงตามประเพณีศิลปาชีพบางไทร	22 พ.ย.61	ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
2	การแข่งขันอยุธยาอารอน	2 ธ.ค. 61	เมืองพระนครศรีอยุธยา
3	ยอย ยศยิ่งฟ้า อยุธยาจรดไกล	7-16 ธ.ค. 61	เมืองพระนครศรีอยุธยา
4	ระลึกสมเด็จพระเจ้าตากสิน	3-5 ม.ค.62	ศาลากลางหลังเก่า
5	การแข่งขันวิ่งผลัด เชื่อมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น	13 ม.ค.62	อุทยานประวัติศาสตร์
6	ระลึกสมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนะศึกยุทธหัตถี	16-20 ม.ค.62	ลานข้างวัดพระราม
7	ตรุษจีนกรุงเก่าอยุธยาหอมกล	6 – 11 ก.พ. 62	เมืองพระนครศรีอยุธยา
8	เทศกาลดนตรีไทยและนาฏศิลป์ประยุกต์เมือง มรดกโลก	15-17 ก.พ. 62	ลานข้างวัดพระราม
9	วันช้างไทย	13 มี.ค. 62	เพนียดคล้องช้าง
10	ไหว้ครูครอบครุมวยไทยโลกและงานมวยไทยนายขนมต้ม	17-20 มี.ค. 62	เมืองพระนครศรีอยุธยา
11	เทศกาลหุ่นยุหรยานานาชาติ	12-14 เม.ย. 62	อุทยานประวัติศาสตร์
12	สงกรานต์กรุงศรีอยุธยา 2561	13-15เม.ย. 62	อุทยานประวัติศาสตร์
13	สงกรานต์กรุงเก่าเล่นน้ำกับช้าง	13-15 เม.ย. 62	อุทยานประวัติศาสตร์
14	สัปดาห์มหรกรรมกรุงศรีอยุธยา	22-26 พ.ค.62	พระนครศรีอยุธยา
15	ประเพณีไหว้แม่ย่านางเรือ และแข่งขันเรือยาว ประเพณีชิงถ้วยพระราชทานฯ	มิ.ย. 62	แม่น้ำป่าสัก –วัดพนัญเชิง

ตารางที่ ปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปีงบประมาณ 2562 (ต่อ)

ที่	ชื่อกิจกรรม	ช่วงเวลาที่ยจัด	สถานที่จัดงาน
16	แห่เทียนพรรษาทางน้ำตลาดลาดชะโด	ก.ค.62	อำเภอผักไห่
17	แต่งไทยใส่บาตรยามเช้า	ทุกวันเสาร์ และอาทิตย์ ของเดือน	วัดมหาธาตุ-วัดราชบูรณะ

จากตารางแสดงให้เห็นว่า โดยทุกการดำเนินกิจกรรมตามปฏิทินส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีงบประมาณ 2562 เริ่มตั้งแต่ ตุลาคม 2561 จนถึง กันยายน 2562 จะต้องมีการหรือแนวความคิดที่เรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม การส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชุมชน กิจกรรมที่สะท้อนจากประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นผสมกับรูปแบบหรือวิถีของชุมชน ดังที่อุทัย ปริญญาสุทินันท์ [5] ได้กล่าวไว้ การส่งเสริมเชิงประเพณี การส่งเสริมการท่องเที่ยวโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสอดคล้องดังที่ บังอร บุญปิ่น [6] ได้กล่าวไว้ โดยทุก ๆ กิจกรรมจะมีรูปแบบการนำเสนอ การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการทางด้านศิลปะการแสดงมาเป็นกลไกดำเนินกิจกรรมคือมีความหมายของรูปแบบการแสดงสามารถสื่อสารกับผู้ร่วมงาน หรือผู้ร่วมกิจกรรม ในฐานะนักท่องเที่ยว โดยผู้จัดงานทำหน้าที่เป็นผู้แสดงสื่อความหมายตามแนวความคิดหลัก (theme) มีการตีความหมายของกิจกรรม มีการใช้ฉากแสง สี เสียง ผ่านการนำเสนอทางศิลปะการแสดง หรือจัดในรูปแบบเชิงอีเว้นต์ ดังที่มัทนิรัตน์ [7] ได้กล่าวไว้ในทุกกิจกรรม จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวสัญจรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะแต่กิจกรรมงานไหว้ครูครอบครุมวยไทยโลก และงานมวยไทยนายขนมต้ม ที่จัดขึ้นระหว่างช่วง 17-20 มีนาคมของทุกปี จะมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากทุกกิจกรรม

6.งานไหว้ครูมวยไทยโลก

ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยที่เรียกโดยทั่วไปว่า “มวยไทย” เป็นกีฬาที่นิยมทั่วโลกโดยใช้ร่างกายเป็นอาวุธเป็นศาสตร์และศิลป์ ที่แฝงด้วยกลยุทธ์ที่หลายหลายทั้งทางร่างกายที่ต้องแข็งแรงสมบูรณ์ในการต่อสู้สติปัญญาที่ต้องแก้ไขกลมวย และเหตุการณ์เฉพาะหน้า

ได้อย่างรวดเร็ว และหนึ่งการรูปแบบของ มวยไทยคือการไหว้ครูมวยไทย ถือเป็นข้อกำหนดสำคัญในการเริ่มฝึกฝนหรือผู้ที่สนใจมวยไทยโดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมไหว้ครูมวยไทยโลก ได้ดำเนินการจัดติดต่อ โดยมีการวางแผนระบบการจัดการต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 15 ในปี พ.ศ.2562 ดังที่ณัฐพันธ์ เชรนนทน และคณะ [8] ได้กล่าวไว้

โดยผู้เริ่มดำเนินโครงการคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือที่เรียกโดยชื่อย่อว่า ททท. ได้จัดทำกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างกระแสให้เกิดการรับรู้ถึงความเป็นประเทศไทยภายใต้แนวคิด Amazing Thailand ซึ่งประกอบด้วยสินค้าหลักของประเทศไทย ได้แก่ Thainess , Tresure Beaches Nature , Health & Wellness Trend , Festivities จึงได้จัดทำโครงการ “มหกรรมศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยและไหว้ครูมวยไทยโลก” เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด Thainess และ Festivities คือการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ของคนไทย การดำเนินวิถีชีวิตที่รูปแบบความเป็นไทย มีความเรียบง่าย สงบ และมีเสน่ห์ของไทย ได้ดำเนินการร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสมาคมสถาบันศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย โดยการเชิญค่ายมวยไทยจากประเทศต่าง ๆ มาร่วมงานเพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชาวต่างชาติที่มีความสนใจต่อศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย การชมมวยไทย ทราบและตระหนักถึงความสำคัญของมวยไทย การไหว้ครูมวย และสร้างความรู้สึกลมร่วมรับรู้ความทรงจำเชิงบวกโดยมีการวางแผนให้ตรงกับแนวคิดหลักและมีการวางแผนในการดำเนินการจัดงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการพูดต่อชกชวนให้ผู้สนใจเกี่ยวกับศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยเข้าร่วมในพิธีไหว้ครูและครอบครุมวยไทย โดยมีกำหนดจัดในวันที่ 17

มีนาคมของทุกปีเนื่องด้วยเป็น “วันนายขนมต้ม” เปรียบเสมือน “บิดามวยไทย” โดยมี 4 วัตถุประสงค์หลัก คือ

1. เพื่อเผยแพร่ประเพณีการไหว้ครู และครอบครูของไทย ให้เป็นที่เข้าใจและประทับใจต่อนักมวยไทยชาวต่างชาติ และผู้เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมงาน

2. เพื่อสร้างความทรงจำเชิงบวก เพื่อให้เกิดการพูดต่อหรือชักชวนให้ผู้สนใจเกี่ยวกับกีฬามวยไทย ได้เดินทางเข้าร่วมในพิธีไหว้ครู และครอบครูมวยไทย ในทุกปี

3. เพื่อเผยแพร่ศิลปะมวยไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของไทย

4. เพื่อให้เกิดการส่งต่อศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย ให้กับกลุ่มเยาวชน โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความสามารถ

6.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมงานไหว้ครูมวยไทยโลก

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมไหว้ครูมวยไทยโลก แบ่งรูปแบบกิจกรรมหลัก จำนวน 4 กิจกรรม คือ

1. จัดพิธีไหว้ครูมวยไทยโลก ไหว้บูรพมหากษัตริย์ไทย โดยใช้รูปแบบกระบวนการทางพิธีการผสมผสานศิลปะการแสดงถือเป็นจุดเด่น และแรงจูงใจในการเข้าร่วมงานเป็นอันดับแรก

2. กิจกรรมสาธิตจำลองหัตถศิลป์ไทย ทั้งการสักยันต์ การเขียนยันต์ การตีดาบอรัญญิก

3. จัดกิจกรรมการแข่งขันชกมวย สิกมหัสจรรย์มวยไทย มรดกโลก

4. จัดพื้นที่ให้ค่ายมวยไทย มานาเสนอหลักสูตรการอบรม พร้อมรับสมัครหากมีผู้สนใจ

6.2 การไหว้ครู ครอบครูมวยไทยในงานไหว้ครูมวยไทยโลก

รูปแบบการการจัดพิธีไหว้ครูมวยไทยโลก มีการประกอบพิธีบวงสรวงเพื่ออัญเชิญดวงพระวิญญาณของบูรพมหากษัตริย์ เพื่อมาสถิตเป็นสิริมงคลในพิธี ถือเป็นกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นและนำเสนอเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยใช้องค์ประกอบด้านศิลปะการแสดงให้นักมวยไทยชาวต่างชาติเข้าใจว่า มวยไทยเริ่มต้นอย่างไร และเป็นวิชาการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยของพระมหากษัตริย์ ตลอดจนไปถึงคนไทยทั่วไปต่าง ๆ ต้องเรียนรู้ในสมัยอดีตเพื่อปกป้องบ้านเมืองและตัวเอง โดยจะนำเสนอในลักษณะที่ง่ายต่อการเข้าใจอันจะทำให้ผู้เข้าร่วมงานได้เห็นความสำคัญในพิธีไหว้ครูมวยไทยว่าหากในการฝึกศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย หรือที่เรียกอีกชื่อว่า “มวยไทย” สิ่งนี้นักมวยทุกคนต้องปฏิบัติ

เป็นสิ่งแรกคือ “ไหว้ครู” ซึ่งเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันดังที่ชาญณรงค์ สุหงษา [9] ได้กล่าวไว้

การไหว้ครู ถือเป็นการทำความเคารพต่อประธานในพิธีแข่งขัน หรือเป็นการถวายบังคมแด่พระมหากษัตริย์ ซึ่งการต่อสู้ แข่งขัน ในสมัยโบราณทรงโปรดฯ ให้มีการชกมวยไทยหน้าพระที่นั่งอยู่เป็นประจำ อีกทั้งเป็นการระลึกถึงและแสดงความกตัญญูต่อ บิดา มารดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ และสักการะต่อครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้เพื่อความเป็นสิริมงคลเกิดกับผู้ฝึกดั่งที่ สึกเดช กันตามระ [10] ได้กล่าวไว้ อีกทั้งเป็นการทำให้จิตใจมั่นคง มีการคุมสติได้ดี ยังเป็นการสังเกตดูเชิงคู่ปรปักษ์ และเพื่ออบอุ่นร่างกายให้พร้อมที่จะทำการต่อสู้หรือแข่งขัน ดังที่แสวง วิทย์พิทักษ์ [11] ได้กล่าวไว้

รูปแบบการดำเนินกิจกรรม ที่เป็นจุดดึงดูดคือช่วงพิธีในช่วงเย็น พิธีการจะเริ่มในช่วงเย็นโดยพิธีไหว้ครูมวยไทยโลกจะเริ่มจากขบวนนำผู้เข้าร่วมพิธีเข้าสู่ลานการจัดงาน โดยมีประธานในพิธี อยู่บนหลังช้างทรงเครื่องตามหลักพิชัยยุทธ์ นำขบวนโดยสตรีสวมใส่เครื่องแต่งกายชนชั้นสูงในสมัยอยุธยาด้วยสีขาวหรือสีสุภาพที่ สื่อถึงความบริสุทธิ์ สงบ เดินนำผู้เข้าร่วมพิธีสู่ปะรำพิธีโดย และมีการดำเนินทางพราหมณ์และ จะมีมงคลสวมศีรษะถือเป็น “หัวใจ” สำคัญในการทำพิธีเพราะผู้เข้าร่วมพิธีทุกคนจะได้รับการสวมมงคลศีรษะจากครูมวยไทยในการประกอบพิธี โดยถือเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมหนึ่งเดียวในโลก โดยการใช้มงคลสวมศีรษะสื่อสัญลักษณ์ ทางด้านความรู้สึก ความรับรู้ทางมายาคติของผู้ร่วมพิธีการดังที่วรรณพิมล อังคศิริสรพ [12] ได้กล่าวไว้ ในส่วนพิธีกรรมการดำเนินพิธีกรรมจะมีพราหมณ์ ผู้ประกอบพิธีดำเนินกิจกรรมในช่วงหลังพิธีพราหมณ์จะมีการแสดงนาฏศิลป์ไทย ดังที่ราชบัณฑิตยสถาน [13] ได้กล่าวไว้ประกอบพิธีโดยการรำรำเพื่อบวงสรวงและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยใช้โดยระเบียบแบบแผนตามหลักการแสดงของศาสตร์นาฏศิลป์ไทย และช่วงท้ายสุด นักมวยที่เข้าร่วมไหว้ครูครอบครูมวยไทย ผู้เข้าร่วมพิธีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจะเดินต่อแถว เพื่อให้ครูมวยตามชั้นของลำดับครูมวยไทย 18 ชั้น สวมมงคลหรือที่เรียกว่า ครอบที่บริเวณศีรษะเพื่อเป็นสิริมงคล ตามระเบียบจารีตยัตถิปฏิบัติของหลักมวยไทย ถือเป็นการไหว้ครูครอบครูมวยไทยอย่างสมบูรณ์ ดังที่ วิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสริมร [14] ได้กล่าวไว้

เมื่อผู้เข้าร่วมพิธีได้ สวมมงคลหรือที่เรียกว่า ครอบครบทุกคนเป็นที่เรียบร้อย จะร่วมกันรำรำ ทำครูไหว้ครูมวยไทยพร้อมกัน โดยจะมีนักมวยที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่ยอมรับในช่วงยุคนั้น มาเป็นผู้นำในการรำรำไหว้ครูมวยไทย โดยปรากฏครบทั้ง 4 ทิศบนแท่นที่มีลักษณะสูง เห็นเด่นชัด โดยมักใช้ท่าหลัก ได้แก่ ท่าเทพพนม ท่าสาวน้อย ประแป้งและท่าอื่น ๆ ประกอบ ดังที่การิม พัฒนา [15] ได้กล่าวไว้ ถือเป็นการจบพิธีอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และเป็นการแสดงไหว้ครูมวยไทย โดยผู้แสดงการไหว้ครูมวยไทยเป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีจำนวนคนที่รวมแสดงพร้อมกันมากกว่า 1,000 คนถือว่าจำนวนเยอะที่สุดในโลกก็ว่าได้ ซึ่งเป็นการแสดงออกร่วมกัน รวมถึงการแสดงถึงศักยภาพของผู้ที่ผ่านการครอบครู ไหว้ครูมวยจนเป็นเอกลักษณ์อันเด่นชัดจนกล่าวได้ว่า ถ้าเรียนมวยไทยต้องมาไหว้ครู มวยไทยที่เทศกาลไหว้ครูมวยไทยโลก

จากการดำเนินการจัดงานไหว้ครูมวยไทยโลก มีจำนวนผู้ร่วมงานเฉลี่ยปีละประมาณ 2,550 คน แบ่งเป็น นักมวย ครูมวยและผู้แทนจากค่ายมวยชาวไทย 407 คน นักมวยและครูมวยชาวต่างประเทศ 793 คน ประชาชนชาวไทยทั่วไป 1,000 คนชาวต่างประเทศทั่วไป 250 คน “งานมหกรรมศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยและไหว้ครูมวยไทยโลก” World Thai Martial Arts Festival and Wai Khru Muay Thai Ceremony ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติคือรางวัล Gold Award 2011 ในการประกวดรางวัล PATA Gold Award 2011 ของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก Pacific Asia travel Association – PATA ในประเภทวัฒนธรรม นับเป็นความภาคภูมิใจและสะท้อนถึงคุณค่ามรดกโลกวัฒนธรรมไทยในระดับสากลอีกทางหนึ่ง ในการจัดงานครั้งที่ 12 ปี พ.ศ.2559ได้รับการตอบรับจากนักมวยทั้งชาวไทยและนักมวยต่างประเทศ จำนวนกว่า 1,200 คน จาก 57 ประเทศ โดยในการจัดงานครั้งที่ 7 ปี 2554 ได้รับเกียรติจาก H.H. PRINCE MOHAMMED BIN TURKI AL SAUD AL KABEER เจ้าชายจากซาอุดีอาระเบีย เข้าร่วมด้วย กิจกรรมไหว้ครูมวยไทยโลก นับเป็นกิจกรรมที่บุคคลที่สนใจในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย “มวยไทย” ต้องเข้าร่วมกิจกรรม พิธีไหว้ครูมวยไทยโลก ดังที่ เจตธำรงค์ เศรษฐี [16] ได้กล่าวไว้ เป็นพิธีที่สำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์ โดยจัดเพียงหนึ่งเดียวในโลกคือที่ประเทศไทย

7. สรุป

การจัดกิจกรรมส่งเสริม การเที่ยวเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบวิธีการดำเนินการตามแผนกิจกรรมปฏิบัติท่องเที่ยวประจำปี ของในแต่ละปีมีรูปแบบการนำเสนอ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศโดยใช้ ศิลปะวัฒนธรรม จัดกิจกรรมผ่านรูปแบบศิลปะการแสดงคือมี การใช้ ฉาก แสง สี เสียง และการแสดงฟ้อนรำ ประกอบเป็นเรื่องราว ในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบการนำเสนอ รวมถึงการเลือกพื้นที่หรือใช้สถานที่ ในการจัดกิจกรรม โดยใช้สถานที่เป็นโบราณสถานต่าง ๆ มีเหตุการณ์สัมพันธ์กับเรื่องราวเป็นหลัก รวมถึงใช้วัฒนธรรมตามประเพณีนิยม และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเองในการดำเนินและขับเคลื่อนกิจกรรมนั้น ๆ ให้สมบูรณ์ รูปแบบการจัดกิจกรรม งานมหกรรมศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยและไหว้ครูมวยไทยโลกเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับมากกว่า 57 ประเทศทั่วโลกมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเฉลี่ยในแต่ละปีมากกว่า 2,550 คน เป็นรูปแบบการจัดงานที่มีกระบวนการสร้างสรรค์โดยใช้เรื่องราวรวมถึงความเชื่อทางพิธีกรรม นำมาประกอบการนำเสนอทางด้านศิลปะการแสดงผ่านการจำลองภาพแสดงสื่อออกมาโดยใช้เป็นรูปแบบการดำเนินงานหลัก เริ่มตั้งแต่พิธีกรรมทางศาสนา รูปแบบการนำเสนอโดยใช้ศาสตร์ด้านศิลปะการแสดง มานำเสนอ มีการจัดรูปขบวนแถว การแสดงศิลปะวัฒนธรรมไทย ทั้งนาฏศิลป์ไทย การแสดงศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย และการแสดงสินค้าร้าน ในรูปแบบการจัดการ ตามช่วงเวลาตารางการจัดกิจกรรมแผนผังต่าง ๆ ในการจัดงาน

โดยรูปแบบทางด้านศิลปะการแสดงนอกเหนือจากรูปแบบที่นำเสนอแล้วนั้น ยังรวมถึงเครื่องแต่งกายทั้งผู้ประกอบพิธีและผู้ร่วมพิธีเป็นการจำลองภาพ ให้เห็นปรากฏชัดให้เป็นรูปธรรมทุกกิจกรรม การจัดด้วยรูปแบบทางศิลปะการแสดง เป็นสื่อกลางสำคัญที่ทำให้ชาวต่างชาติ ต่างประเทศทราบเรื่องราวตามสื่อสัญญาณ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในมิติเชิงวัฒนธรรม นอกเหนือจากกลุ่มที่ให้ความสนใจเฉพาะด้าน กลุ่มคือนักมวย ค่ายมวย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภาครัฐและเอกชน ถือได้ว่าการจัดกิจกรรมไหว้ครูมวยไทยโลก นอกจากการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว

ต่างประเทศแล้วนั้น ยังเป็นการอนุรักษ์ รักษา รวมถึงการ รื้อฟื้นตลอดจนความคงอยู่ของศิลปะวัฒนธรรมไทย ให้คงอยู่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพราะให้กระแส การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบันได้ผสมผสานศาสตร์ ด้านศิลปะการแสดงกันอย่างเหมาะสม และส่งผล ทางด้านคุณค่า ของ 2 ศาสตร์มีคุณค่าต่อมนุษย์ในด้าน สุนทรียภาพของชีวิตและความสุนทรีย์รมย์ไว้อย่าง สมบูรณ์ลงตัว

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] กำจร สุนพงษ์ศรี, สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทัศนศิลป์ ศิลปะวิจารณ์, สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.
- [2] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การจัดการด้านการตลาด อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, หจก.เฟรนด์ชาลวง พริน ติงแอนด์พับลิชชิง, นนทบุรี, 2560.
- [3] ณัฐนันท์ ศิริเจริญ, สุนทรียศาสตร์เพื่อนิเทศศาสตร์, โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ, สมุทรปราการ, 2552.
- [4] คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2560 – 2564 สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก, กรุงเทพมหานคร, 2560.
- [5] อุทัย ปริญาสุทธินันท์, การจัดการชุมชน, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- [6] บังอร บุญปิ่น, “กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา: ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม,” วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, หน้า 103–111, 2561.
- [7] มัทนิ รัตนิน, ศิลปะการแสดงละคร หลักเบื้องต้นและ การฝึกซ้อม, พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร, 2559.
- [8] ณัฏฐพันธ์ เขจรนันท์ และฉัตยาพร เสมอใจ, การจัดการ, บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพมหานคร, 2547.
- [9] ชาญณรงค์ สุหงษา, คู่มือการสอนมวยไทย, บรรณกิจ กรุงเทพมหานคร, 2554.
- [10] ศึกเดช กันตามระ, แม่ไม้มวยไทย, สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- [11] แสงว ววิทยพิทักษ์, สัมภาษณ์โดยตรีธวัจน์ มีสมศักดิ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2559 , 2562.
- [12] วรรณพิมล อังคสิริสรพ, มายาคติ, สำนักพิมพ์คบ ไฟ, กรุงเทพมหานคร, 2544.
- [13] ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน, บริษัทนานมีบุ๊ค, กรุงเทพมหานคร, 2546.
- [14] วิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสริมร, สัมภาษณ์โดยตรีธวัจน์ มีสมศักดิ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2562, 2562.
- [15] การ์ม พัฒนา, สัมภาษณ์โดยตรีธวัจน์ มีสมศักดิ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่, วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2562, 2562.
- [16] เจตธำรงค์ เศรษฐี, สัมภาษณ์โดยตรีธวัจน์ มีสมศักดิ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่, วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2562, 2562.